

Overdenking over Exodus 20: 3 serie Tien Geboden – 2/11

*Gods Tien Woorden brengen muziek in ons leven
- het eerste gebod: de HEER alleen, geen ander!*

1^e lied: God in de hoog' alleen zij eer – Psalm 119 (1^e OB; 2^e LvdK/LB/GKb)

- 1 **God** in de hoog' **alleen zij eer** / en dank voor zijn genade,
daarom, dat nu en nimmermeer / ons deren nood en schade.
God toont zijn gunst aan ons geslacht. / Hij heeft de vrede weer gebracht;
de strijd heeft thans een einde.
- 3 O Jezus, die de Christus zijt, / des Vaders Eengeboren,
Gij hebt ons van de toorn bevrijd / en redt wie was verloren.
Gij, Lam van God, voor ons geslacht, / verhoor ons roepen uit de nacht,
erbarm U over allen.
- 4 O Heil'ge Geest, ons hoogste goed, / ten Trooster ons gegeven,
heb dank dat Gij ons delen doet / in Jezus' dood en leven.
Beveilig ons in alle nood, / blijf ons nabij in angst en dood,
op U steunt ons vertrouwen.

Bijbel: Exodus 20: 3, Deuteronomium 6: 4-5 en Jozua 24: 14-15 (NBV21)

- Ex. 20** ¹ Toen sprak God deze woorden:
² *'Ik ben de HEER, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij, heeft geleid.'*
³ **Vereer naast Mij geen andere goden.** [1^e gebod]
- Deut. 6** ⁴ Luister, Israël: **de HEER, onze God, de HEER is de enige!**
⁵ Heb de HEER, uw God, lief met heel uw hart
en met heel uw ziel en met heel uw kracht.
- Joz. 24** ¹⁴ 'Nu dan', vervolgde Jozua, 'eerbiedig de HEER,
dien Hem met onvoorwaardelijke trouw en doe de goden weg die uw
voorouders ten oosten van de Eufraat en in Egypte hebben gediend.
Dien alleen de HEER.
¹⁵ Als u daar niet toe bereid bent, kies dan nu wie u wel wilt dienen:
de goden van uw voorouders ten oosten van de Eufraat of de goden van
de Amorieten, van wie u nu het land bewoont.
Ikzelf en mijn familie zullen de HEER dienen!'

Overdenking: De HEER alleen, en geen ander! – 1^e gebod

Bij sommige bewoners zie ik die bekende tekst uit **Jozua 24** aan de muur hangen: *‘Maar ik en mijn huis, wij zullen de HERE dienen’* (NBG 1951). Vaak was dat dan hun **trouwtekst**; ook die van mijn ouders. Het is een belijdenis: in de wereld van vandaag wil ik met mijn huis, m’n gezin God dienen. Een prachtige tekst!

Deze tekst van Jozua klinkt in een bijzondere context: die van **heidense afgoden**. **Jozua** was eerder Mozes’ rechterhand bij de uittocht uit Egypte. Hij was er ook bij, toen God zijn geboden gaf op de Horeb. Later mocht Mozes het beloofde land niet in; Jozua werd de nieuwe leider. Met Gods hulp nam hij het land in en verdeelde het onder de 12 stammen. Nu Jozua op leeftijd is gekomen, houdt hij een afscheidsrede.

Eerst somt hij op wat de HEER gedaan heeft (**Jozua 24:1-13**): hoe God Abraham uit Eufraat naar Kanaän had gehaald. Hoe Jakob en z’n zonen naar Egypte gingen. Hoe het volk daar tot slaven gemaakt was. Hoe God hen uit Egypte leidde door Mozes, hen redde bij de Rietzee. Hoe God levensonderhoud gaf in de woestijn, bescherming tegen Amorieten en Moabieten. Hoe ze door de Jordaan het beloofde land introkken; Jericho en de rest van het land kregen. Dan zegt Jozua indringend (**24:14**): *‘Nu dan, eerbiedig de HEER en doe de goden weg, en **dien alleen de HEER**’*.

Hoezo: **doe de goden weg**? Dienden ze dan niet de HEER, naar het eerste gebod? Jawel, maar wat bleek dat telkens weer een zwak punt bij Gods volk.

Die verleiding van andere goden was er al bij **Abraham**, die uit het oosten kwam. En in het westen hoorde **Israël** van de goden van Egypte: Ra en de Farao, die als god vereerd werd. Allemaal afgoden, die mensen tot slaven van angst maakten. Terwijl de HEER de enige God is! Dat was **de bevrijdingsmelodie**, waarmee de Tien Geboden inzetten: *Ik, de HEER, heb je bevrijd, en Ik wil dat je vrij blijft*.

Het eerste en voornaamste gebod is dan: **dien allereerst en alleen MIJ!**

Jozua waarschuwt de jongere generatie, die tussen die twee culturen en vuren verkeerde. Daarom zegt hij (**24:15**): *‘Kies dan wie jullie willen dienen: de goden van Abrahams tijd toen of die van nú, van de Amorieten’*. Hij noemt nog een derde mogelijkheid (naast die van Egypte), die later vaak tot verering van andere goden leidde: Baäl (god van de regen) en Astarte (godin van de vruchtbaarheid).

Jozua vervolgt: wát jullie ook doen, *‘ik en mijn familie, wij zullen de HEER dienen’*. Dit is a.h.w. zijn **‘trouwtekst’**, zijn ja-woord op Gods trouw die in het 1^e gebod klinkt. Het volk antwoordt dan: *‘Wij zullen de HEER dienen en gehoorzamen.’* (**24:16-21**)

Ach, wij weten hoe vaak ‘t anders liep; lees maar de boeken Rechters, Samuël, Koningen, Kronieken. Dat was de verzoeking, toen en altijd: om **niet** alleen de HEER te dienen. Maar om genoeg nemen met **minder**: met nep- en namaakgoden.

Dat maakt dit eerste gebod **voor ons ook actueel**. De verzoeking om zònder God te leven is er zeker niet minder om geworden.

In het NT waarschuwt **Jezus** voor de Mammon, de afgod van het *geld*. (**Matteüs 6:24**) Toen en nu is dat voor jong én oud een **verzoeking**: om op geld, je pensioen of AOW je vertrouwen te stellen.

Over verzoeking gesproken: toen Jezus in de woestijn uitgedaagd werd om voor de duivel neer te vallen en hem te aanbidden, zei Jezus: 'Er staat geschreven: "Aanbid de HEER, uw God, **vereer alleen Hem**."' (Lucas 4:8)

Paulus zag op z'n zendingsreizen godenbeelden waarvoor heidenen offers brachten. Hij zegt: 'Alle afgoden in de wereld stellen niets voor; ze zijn zogenaamde goden, waarvan er veel zijn. Maar er is maar één God, de Vader, en één Heer, door wie wij leven' (**1 Korintiërs 8:4-6**). Ook dankt hij God, dat mensen 'zich van de afgoden hebben bekeerd tot God, om de *lévende en wáre God te dienen*'. (**1 Tessalonicenzen 1:9-10**)

Elke tijd heeft haar afgoden. De kerkhervormer Calvijn zei eens raak: Ons hart is een '**afgoden-fabriek**'. Ik herken dat: telkens worden mensen betoverd door de goden van Aanzien en Imago, Geld en Bezit, Invloed en Macht, Schoonheid en Seks, Vermaak en Verleiding, enz.

Velen offeren hun geld, tijd, carrière of huwelijk ervoor op en lopen vast. Jongeren komen door

online-gokken in financiële problemen. En door grensoverscheidend gedrag van mannen, die zich te veel verbeelden, zitten er vrouwen met psychische en relationele problemen. Geldzucht, begeerte zijn de grote afgoden van vandaag.

Afgoderij verziekt ons leven, haalt de muziek eruit, zorgt voor dissonanten.

Terecht dat een bekend belijdenisgeschrift - de Heidelbergse Catechismus - ons waarschuwt: "**Afgoderij is in plaats van of naast God iets anders verzinnen of hebben, waarop de mens zijn vertrouwen stelt.**" (HC 34, v/a 95)

Maar wie God leert kennen, ontdekt dat er alléén muziek zit in het dienen van Gód.

U weet toch waarom?! Omdat God alles voor u overhad, zelfs zijn Zoon! Gód alleen is het, die u vroeger leidde en ook nu vasthoudt en bewaart; die u vergeeft en uw innerlijk geneest. God alleen geeft toekomst! Zouden we daarvan niet gaan zingen?

Dat zingen hoor ik in de Catechismus die het eerste gebod positief zó omschrijft:

*"Dat ik de enig ware God naar waarheid leer kennen, **Hem alleen vertrouw**, met álle ootmoed en geduld mij **aan Hem alleen onderwerp**, ál het **goede van Hem alleen verwacht**, **Hem met héél mijn hart liefheb**, vrees en eer, en wel zo, dat ik liever eerder alle schepselen prijsgeef, dan dat ik het minste of geringste tegen zijn wil zou doen."* (HC 34, v/a 94)

Laten wij zelf gaan zingen: "Aanbidt alleen de HEER; Hem heb ik lief!" (Deut. 6:4)
Amen

2e lied: De hemel wijd en zijd - Psalm 97: 3 (Gkb) en 7 (OB)

3 De hemel wijd en zijd
meldt Gods gerechtigheid,
blijft die alom vertolken.
Zijn luister zien de volken.
Aanbidt alleen de HEER,
geeft aan geen beelden eer:
geen afgod houdt ooit stand,
geen werk van mensenhand.
Buigt u dan voor Hem neer.

7 Gods vriend'lijk aangezicht,
heeft vrolijkheid en licht
voor all' oprechte harten,
ten troost verspreid in smarten.
Juicht, vromen, om uw lot;
verblijdt u steeds in God.
Roemt, roemt zijn heiligheid;
zo wordt zijn lof verbreed
voor al dit heilgenot.

1 Psalm 95: 6

2 Psalm 99: 5

3 Matteüs 4: 10

4 Psalm 68: 20

5 Marcus 12: 30

6 Johannes 4: 23-24

7 Hebreeën 4: 16

8 Openbaring 4:8